

LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ

Adina Achim | Emanuela Patrichi | Laura Piroș | Anca Veronica Tăut

caiet de
aplicații

CLASA

4

SINAPSIS®

Sinapsis Publishing Projects
Cluj-Napoca, 2026

Cuprins

REACTUALIZAREA CUNOȘTINȚELOR DIN

CLASA A III-A 5

Iată ce știu! (1) 10

SEMNELE DE PUNCTUAȚIE

Enunțul, propoziția, textul 12

Punctul, semnul întrebării, semnul exclamării 14

A afirma și a nega 15

Punctul și alte semne de punctuație 16

Semnul întrebării și alte semne de punctuație 17

Semnul exclamării și alte semne de punctuație 18

Ghilimelele 19

Punctele de suspensie 20

Repet, remediez, reușesc! 21

Iată ce știu! (2) 22

FONETICĂ

Sunet, literă, silabă, cuvânt, vocală, consoană 24

Scrierea corectă a cuvintelor cu literele ă, â, î, ș, ț, x 25

Scrierea corectă a cuvintelor cu m înaintea de b și p 26

Scrierea corectă a cuvintelor cu oa, ea, ia, ie, ua, uă 27

Scrierea corectă a cuvintelor care conțin grupuri de litere 28

Scrierea corectă a pronumelor personale și a verbelor 29

Repet, remediez, reușesc! 30

Iată ce știu! (3) 32

VOCABULAR

Sensul cuvintelor 34

Cuvinte cu sens asemănător 35

Cuvinte cu sens opus 36

Cuvinte cu aceeași formă și mai multe înțelesuri 37

Cuvinte cu formă asemănătoare și sensuri diferite 38

Repet, remediez, reușesc! 39

Iată ce știu! (4) 40

UTILIZAREA REGULILOR DE ORTOGRAFIE

Reactualizare. Scrierea corectă a cuvintelor 42

Scrierea corectă a cuvintelor într-una și întruna 44

Scrierea corectă a cuvintelor v-a și va 44

Scrierea corectă a cuvintelor v-ar și var 45

Scrierea corectă a cuvintelor v-au, v-am și v-ați 45

Scrierea corectă a cuvintelor mi-a/mia și mi-au/miau 46

Scrierea corectă a cuvintelor n-ai și nai 46

Scrierea corectă a cuvintelor c-ai și cai 47

Scrierea corectă a cuvintelor ce-l/cel, ce-a/cea, ce-i/cei 47

Scrierea corectă a cuvintelor s-ar și sar 48

Scrierea corectă a cuvintelor c-ar și car 48

Scrierea corectă a cuvintelor c-am/cam, c-a, c-au și c-ați 49

Scrierea corectă a cuvintelor că-i și căi 49

Scrierea corectă a cuvintelor m-ai și mai 50

Scrierea corectă a cuvintelor mi-e și mie 50

Scrierea corectă a cuvintelor mi-i și mii 51

Scrierea corectă a cuvintelor n-oi și noi 51

Scrierea corectă a cuvintelor n-aș și naș 52

Scrierea corectă a cuvintelor l-aș și laș 52

Scrierea corectă a cuvintelor ți-e și ție 53

Scrierea corectă a cuvintelor ce-ai și ceai 53

Scrierea corectă a cuvintelor m-am, te-am, l-am, ne-am, le-am, i-am, te-ai, l-ai, ne-ai, ne-ați, l-ați, le-aș 54

Scrierea corectă a cuvintelor lasă-l, lasă-mă, fă-ți, dă-mi, ia-ți, nu-mi, spune-mi, du-o, du-l, du-te 55

Repet, remediez, reușesc! 56

Iată ce știu! (5) 58

PĂRȚI DE VORBIRE

Substantivul. Recunoaștere 59

Felul substantivului 60

Numărul substantivului 61

Genul substantivului 62

Să exersăm substantivul! 63

Adjectivul 64

Acordul adjectivului cu substantivul 65

Verbul 66

Persoana și numărul verbului 67

Timpul verbului 68
Să exersăm verbul! 69
Pronumele personal. Persoana, numărul și genul
pronomelui personal 70

Alte forme ale pronumelui personal 71
Pronumele personal de politețe 72
Repet, remediez, reușesc! 73
Iată ce știu! (6) 76

PĂRȚI DE PROPOZIȚIE 77

Predicatul exprimat prin verb 79
Să exersăm predicatul! 81
Subiectul 83
Acordul dintre subiect și predicat 86
Propoziția simplă 87
Propoziția dezvoltată 88
Repet, remediez, reușesc! 89
Iată ce știu! (7) 91

TEXTUL

Textul literar narativ 93
Împărțirea unui text pe fragmente. Formularea
ideilor principale 95
Transformarea vorbirii directe în vorbire
indirectă 97
Povestirea unui fragment 99
Textul descriptiv de tip portret 100
Textul în versuri 102
Textul informativ 104
Explorarea textului. Formularea întrebărilor 106
Iată ce știu! (8) 108

SCRIEREA FUNCȚIONALĂ

Afișul. Cartea poștală. Invitația. E-mailul 110
Harta. Traseul turistic 112

SCRIEREA IMAGINATIVĂ

Povestirea pe scurt a unei întâmplări trăite 114
Povestirea pe scurt a unei întâmplări
imaginate 115
Scrierea unui text pentru a te prezenta cuiva
necunoscut 116
Descrierea de tip portret 117
Exprimarea propriilor opinii 118
Benzile desenate 119
Antrenament de scriere creativă. Construirea
firului narativ 120
Criterii de autoevaluare a textelor redactate 121

Iată ce știu! (Evaluare finală 1) 122
Iată ce știu! (Evaluare finală 2) 124
Iată ce știu! (Evaluare finală 3) 126

SOLUȚII 127

Mult succes!

Îți vei reaminti:

- să identifici informații de detaliu dintr-un text;
- să formulezi propoziții pe baza diferitelor sarcini;
- să scrii un text scurt, un bilet;
- să folosești corect semnele de punctuație;
- să scrii cuvintele cu sens asemănător, cu sens opus, cu aceeași formă și sens diferit, ortogramele;
- să recunoști și să folosești corect părțile de vorbire.

- Citește cu atenție textul de mai jos.
- Subliniază cuvintele necunoscute și caută sensul lor în dicționar.

Expediția la capătul pădurii

de Corina Țăranu

Într-o dimineață de vară, Max, ursulețul cu pălărie verde, se rostogolea prin iarbă în fața viziunii lui.

– Azi aș vrea să pornesc într-o aventură! spuse el trăgându-și pălăria peste urechi.

Lila, o vulpiță roșcată, apăru brusc dintre tufe.

– Ce noroc! spuse Lila. Vin și eu cu tine! Îți propun să mergem până la capătul pădurii! Să vedem dacă acolo chiar locuiește bătrânul Arici Călător, cum spune bufnița Matilda.

Entuziasmați, au început să-și pregătească rucsacurile. Max a pus o pătură de picnic, un borcan cu miere și o cutie mare, cu biscuiți. Lila a luat o busolă (care nu funcționa mereu, dar era drăguță), o umbrelă, o plasă de fluturi și o eșarfă cu nod, pe care o purta doar în zile speciale.

Drumul până la marginea pădurii nu era simplu. Mai întâi, au trecut prin Pajiștea Cu Fluturi Plictisiți, care, deși frumoși, păreau să fie într-o permanentă stare de „nu avem chef azi”. Aceștia nici măcar nu le-au răspuns la salut, ceea ce i-a cam supărat pe cei doi călători. Apoi, au ajuns la Podul Ce Scârțâie, care, după fiecare pas, scotea un oftat de parcă se plângea de reumatism. Lila mergea elegant pe vârfuri, dar Max, cu pașii lui grei, părea că-l face să scoată suspine de durere.

Au ajuns în Poiana Încurcătoare, unde fiecare tufiș semăna cu celălalt și au început să meargă în cerc. După ce au descifrat drumul cu ajutorul unor furnici roșii, au ieșit din labirint. În fața lor, se înălța un deal verde, din vârful căruia se vedea întreaga pădure.

– Uite! strigă Lila pe un ton vesel. Acolo e căsuța ariciului! Chiar există!

Au găsit o căsuță mică, rotundă, cu acoperiș din mușchi verde și un coșuleț de fum care scotea nori pufoși. În prag stătea bătrânul Arici Călător. El avea ochelari colorați și o vestă maronie din frunze.

– Bine-ați venit, drumeți! Nu mulți ajung până aici fără să se certe măcar o dată. Voi doi păreți o echipă grozavă!

Era adevărat. Se ajutaseră, râseseră, se rătăciseră împreună și nu se supăraseră niciodată.

Ariciul i-a invitat înăuntru, unde masa era plină cu bunătăți: cireșuri, clătite cu miere, limonadă cu mentă.

După ce au mâncat și au ascultat povești despre ținuturi îndepărtate și animale vorbitoare, din păduri necunoscute, ariciul le-a spus:

– Vă mărturisesc un secret: într-o călătorie reușită nu contează cât de departe ajungi, ci cu cine pornești la drum. Prietenii adevărați fac și cea mai simplă excursie să pară o frumoasă aventură.

– Să știi că ai dreptate, domnule Arici, a șoptit vulpița. Nici gogoșile nu-s bune, dacă le mănânci singur.

Când soarele începu să apună în zare, pădurea se îmbracă în nuanțe aurii, iar Max și Lila s-au gândit că ar fi timpul să pornească spre casă. Ariciul le-a dat în dar câte un mic talisman, câte o ghindă pictată manual, despre care le spuse că le va aduce mereu aminte de acea călătorie specială. Și le mai spuse că prietenia e ceva minunat.

Pe drum, Lila fluieră un cântec inventat pe loc, iar Max o acompanie cu pașii săi greoi, dar ritmați. Nu găsiseră o comoară, nu salvaseră vreo prințesă și nu zburaseră pe spatele unui dragon. Dar făcuseră una dintre cele mai frumoase călătorii: una în care au aflat mai multe despre prietenie, răbdare și bucuria de a fi împreună.

Exerciții de înțelegere a textului

1 Stabilește dacă următoarele enunțuri sunt adevărate (A) sau false (F).

- ☐ a) Personajele care apar în text sunt ursulețul, vulpița și ariciul.
- ☐ b) Ursulețul și vulpița au plecat să caute o școală.
- ☐ c) Poiana Încurcătoare se numea astfel deoarece seamăna cu un labirint.
- ☐ d) Sensul cuvântului „suspine” se referă la „râsete de bucurie”.
- ☐ e) Cuvântul-cheie pentru fragmentul din chenar este „vulpița”.
- ☐ f) Ideea fragmentului din chenar este: „Prietenii se pregătesc pentru excursie”.
- ☐ g) Ariciul era bătrân, avea ochelari și purta o vestă.
- ☐ h) Ursulețul și vulpița au înțeles că prietenia nu este importantă.

2 Transcrie din text enunțurile în care Ariciul le spune un secret.

---

3 Completează enunțurile, având în vedere succesiunea întâmplărilor din text.

Mai întâi, _____

Apoi, _____

În cele din urmă, _____

4 Explică, în 2-3 enunțuri, ce a vrut să spună vulpița cu următoarele cuvinte: „Nici gogoșile nu-s bune, dacă le mănânci singur.”

---

5 Dacă ai fi în locul ariciului, ce alt sfat le-ai da celor doi prieteni? Formulează 2-3 enunțuri în care să argumentezi răspunsul.

Exerciții de vocabular

- Recitește textul *Expediția la capătul pădurii*, apoi rezolvă sarcinile de mai jos.

1 Scrie cuvinte cu înțeles asemănător.

entuziasmat → _____

oftat → _____

a descifra → _____

necunoscut → _____

talisman → _____

a acompania → _____

2 Scrie cuvinte cu înțeles opus.

a apărea → _____

simplu → _____

a plânge → _____

uriaș → _____

îndepărtat → _____

a porni → _____

3 Scrie sensurile următoarelor cuvinte subliniate în text: **ton**, **mare**, **vară**, **dar**, apoi scrie și alte sensuri pe care aceste cuvinte le pot avea. Alcătuiește enunțuri în care aceste cuvinte să aibă alt înțeles decât cel din text.

---

4 Înlocuiește o literă din fiecare cuvânt, pentru a obține cuvinte noi. Poți găsi 2-3 posibilități?

plasă → _____

cerc → _____

zare → _____

nod → _____

5 Formează *familia de cuvinte* pentru cuvintele de mai jos.

pădure → _____

prieten → _____

6 Citește enunțurile și taie cuvântul care se repetă inutil.

a) Au început să se învârtă în cerc.

b) Ursulețul și vulpița au intrat înăuntru.

c) Ei au coborât jos din autobuz.

d) Ghinda era pictată manual cu mâna.

e) Prietenii au avansat înainte prin pădure.

f) Vulpița a șoptit încet secretul său.

Exerciții de scriere corectă

- 1 Alcătuieste enunțuri care să aibă legătură cu textul *Expediția la capătul pădurii*, în care să folosești următoarele semne de punctuație: punct (.), semnul întrebării (?), semnul exclamării (!), virgula (,), linia de dialog (–) și două puncte (:).

- 2 Încercuiește varianta corectă a cuvintelor colorate.

- Trăiau **odată/ o dată**, într-o pădure, doi prieteni.
- Ursulețul și prietena **s-a/ sa**, vulpița, **s-au/ sau** hotărât să meargă în excursie.
- Bufnița le-a spus prietenilor **să-i/ săi** că **s-ar/ sar** putea să afle casa ariciului.
- Vulpița **i-a/ ia** în bagaj o busolă care **numai/ nu mai** merge.
- Pe ursuleț **nu-l/ nul** deranja să meargă până **l-a/ la** capătul pădurii.
- Ariciul **i-a/ ia** dat fiecăruia câte un talisman, iar cei doi prieteni **i-au/ iau** mulțumit.
- **Numai/ Nu mai** când s-a înserat au plecat spre casă.

- 3 Subliniază cuvintele scrise greșit, apoi transcrie corect enunțurile.

Prieteni doreau să meargă în expediție la Ariciul Călător.

În Poeana Încurcătuare s-au împiedicat de aceeași buturugă înegrită.

Lila a avut o idee bună: să ia o umbrelă care se strânghe.

Când se înnopta, cei doi prieteni s-au întors din extraordinara călătorie.

- 4 Imaginează-ți că tu ești ursulețul sau vulpița. Scrie un bilet către arici, în care să îi mulțumești pentru talisman. Folosește următoarele cuvinte: *cadou, folositor, eu, doresc*. Amintește-ți care sunt elementele unui bilet.

Exerciții de gramatică (Părți de vorbire)

- 1 Citește enunțurile. Completează tabelul cu câte două părți de vorbire.

Acolo ei au găsit o căsuță mică, rotundă, cu acoperiș din mușchi verde și un coșuleț de fum care scotea nori pufoși. În prag stătea bătrânul Arici Călător. El avea ochelari colorați și o vestă maronie din frunze.

substantive	adjective	verbe	pronume

- 2 Alege răspunsul corect pentru fiecare situație.

- Găsește substantivul la numărul singular, genul feminin.
a) pălărie   b) drumeți   c) trofeu
- Găsește substantivul propriu la genul masculin.
a) Matilda   b) Lila   c) Max
- Găsește un adjectiv care se acordă cu substantivul *furnici*.
a) roșie   b) roșii   c) roșu
- Găsește care adjectiv se acordă cu forma de singular, genul masculin a substantivului *călători*.
a) obosit   b) obosiți   c) obosite
- Găsește verbul la numărul singular.
a) au găsit   b) a spus   c) mergeau
- Găsește pronumele care poate înlocui numele *Lila*.
a) ele   b) ea   c) ei

- 3 Scrie un text de 6-7 enunțuri, ca o continuare a textului *Expediția la capătul pădurii*, în care să folosești părțile de vorbire din tabel.

substantive	adjective	verbe	pronume
iepure, săculeț	misterios, jucăuș	a rămas, au descoperit	ei, voi

---
